

УДК 007:304:027.021(477):004.774

Ольга Дорофєєва,

наук. співробітник

ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

Удосконалення доступу до галузевого веб-ресурсу (на прикладі реферативної бази даних порталу Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського)

Автор статті обґрунтовує заходи щодо вдосконалення доступу до спеціального (галузевого) веб-ресурсу саме для вузької цільової аудиторії. Пропозиції розроблено в теоретичній та практичній площинах на прикладі наукового Інтернет-ресурсу – реферативної бази даних, що розміщується на порталі Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського.

Ключові слова: електронне видання, реферативна база даних, просування в Інтернет, доступ до веб-ресурсу, користувач сайту.

The author proposes and substantiates functions to improve access to special (branch) Web-site for the narrow target audience. Proposals are developed in the theoretical and practical plane on the example of scientific Internetresource called abstract database which is located on the portal of V. Suhomlinskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine.

К e y w o r d s: reach the target audience, promotion of Internet publications, electronic resources, exchange of hyperlinks, the popularization of Web resource content site, strategic characteristics of Internet publications, statistics, online publications.

Інформаційна культура сьогодні упевнено перейшла до розряду найважливіших універсальних категорій суспільного розвитку [4, с. 8]. Як відомо, у законодавстві України (закони України «Про інформацію», «Про Національну програму інформатизації») упорядкування та збереження інформації визначено як діяльність стратегічного характеру [1, 2].

Особливо актуальними є проблеми обробки інформаційних потоків для наукових бібліотек, про що свідчать численні публікації у наукових збірниках та журналах, теми наукових конференцій фахівців бібліотечної справи. Так, на міжнародній науковій конференції «Проблеми гармонізації традиційних і новітніх бібліотечно-інформаційних ресурсів», що проходила у 2008 р. у Києві, пріоритетними були питання веб-технологій та ресурсів у науковій бібліотеці, удосконалення дистантних форм використання інформаційних ресурсів бібліотеки, електронного середовища наукової бібліотеки тощо. Учасники зібрання розробили конкретні рекомендації з означених проблем [12].

Різні аспекти упровадження Інтернет-технологій у роботу бібліотек інформаційного суспільства розглядають у своїх працях фахівці Національної

бібліотеки України імені В. І. Вернадського — Л. Костенко, А. Свобода, Н. Зайченко, Т. Гранчак, Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського (ДНПБУ) – П. Рогова [15], Ю. Артемов, О. Непляха [3, 15], Л. Пономаренко [13], Н. Вараксіна. Автори особливу увагу приділяють проблемам накопичення, наукової обробки первинної інформації, створенню джерел та механізмів інформаційного пошуку, архівування тощо. Питання соціально-комунікативних аспектів у дослідженнях бібліотечно-інформаційних феноменів розглядають В. Ільганасва та Т. Дурєєва [8]. Про половинчастий характер процесів автоматизації вітчизняних бібліотек вищої школи при зростанні в суспільстві інтересу до документів електронного формату говориться у дослідженні Л. Кислюк [10].

Об'єктом даного дослідження, що проводилося у рамках НДР «Науково-методичні та організаційні засади інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти та практики України 2008–2011 рр.» (наук. керівник О. М. Яценко), став такий специфічний вид інформаційної діяльності, як поширення вже створених пошукових засобів інформації (бібліографічної, реферативної, оглядово-аналітичної) за допомогою Інтернету, зокре-

ма поширення («просування») реферативної бази даних (далі РБД)* ДНБПУ в Інтернет-просторі. Переваги таких засобів, як РБД, доведено і теорією, і практикою. Проте, як свідчить статистика порталу Бібліотеки, розділ «Реферативна база», будучи цінним джерелом компактною галузевої інформації та оснащеною досить зручним інструментом пошуку, має надзвичайно вузьке коло користувачів.

Аналізуючи тематику із зазначеного питання, важко не помітити, що дослідницькі зусилля фахівців зосереджені переважно на аспектах виробництва якісної інформації та оптимальних програмах для розміщення її в Інтернет-просторі. На жаль, поза їхньою увагою лишаються питання поширення інформаційного продукту. Справа в тому, що найцінніша інформація може залишатися малокорисною, якщо про неї не дізнаються ті, для кого її створено – її цільова аудиторія. Інформації не властиво розповсюджуватися самостійно, тут необхідні певні чинники, які забезпечили б її перенесення у просторі, а тим більш – до певного суспільного прошарку (цільової аудиторії). Тому мета нашої статті – виробити та систематизувати засоби щодо досягнення спеціалізованим (галузевим) Інтернет-ресурсом досить вузького сектора мережевої аудиторії, або іншими словами – щодо вдосконалення доступу користувачів Інтернету до вказаної вище РБД.

Сьогодні важливо усвідомити наявність очевидного розриву між виробником інформації та аудиторією, яка її потребує. Користувачі досить часто не знають, що і де шукати. Про це говорять статистичні дані. Але найбільш наочно існування такого розриву засвідчив епізод на одній з останніх галузевих конференцій (2009 р.), коли на адресу бібліотек, що займаються обробкою та науковим згортанням інформації пролунало: «Чому про вашу роботу мало кому відомо – вміли готувати, та не вміли подавати?...» (тобто інформацію виробили, а до споживача не донесли). Взагалі-то вважається, що «просуванням в Інтернет» займають-

ся розробники сайтів, але, по-перше, вони беруть за це великі гроші (до кількох сот доларів на місяць), по-друге, зазначене «просування» є лише технічною частиною справи, і воно мало торкається інших аспектів, зокрема, змістового.

Характеризуючи видання РБД, слід зазначити, що станом на 2009 р. – це 2,5-річний ресурс, який належить порталу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського і формується з реферативних записів до статей 21 наукового часопису Вищої атестаційної комісії (ВАК) психолого-педагогічної тематики теоретико-методологічного та практичного спрямування, а також із реферативних записів, що надходять з чотирьох (поки що) із 18 наукових бібліотек-учасниць галузевої корпорації з реферування, – усього близько п'яти тисяч записів. Вказані кількісні показники постійно зростають: зростає кількість видань, що реферуються, кількість учасників корпорації. Цьому сприяють організаційні заходи, які проводять відділ науково-реферативної інформації та керівництво ДНПБУ: навчальні семінари з наукового згортання інформації; виступи перед науковцями різних рангів з метою популяризації послуг порталу ДНПБУ; листування з науковими редакціями та бібліотеками ВНЗ з метою заохочення їх до корпоративної реферативної роботи; поширення банерів у Інтернет-виданнях бібліотек; видання рекламної продукції.

Протягом навчального року упевнено зростає кількість відвідувань РБД. За минулий (2009-й) рік цей показник становив у середньому 200 відвідувачів на місяць. Однак при середній кількості відвідувань порталу загалом близько 9000 відвідувань, очевидно, що потенційно РБД може відвідувати значно більше користувачів.

Пошук методів популяризації РБД буде вважатися успішним, якщо їх застосування відіб'ється на значному зростанні навіть одного показника статистики – кількості відвідувань (хоча для більш виразної картини необхідно аналізувати й інші показники, а саме: кількість переходів з інших сайтів, глибина відвідувань, індекс цитування в Інтернеті тощо).

Щодо статистичних показників, слід зазначити, що існують технології, які дають змогу добитися їх зростання, причому досить швидко. Ми не розглядатимемо «чорні технології» (як відомо, для захисту Інтернет-простору від них створено програми для роботів, що сканують зміст сайтів, і виявлені порушники назавжди втрачають можливість для зростання рейтингу). Далі йтиметься лише

* За визначенням ГОСТ 7.73 «Поиск и распространение информации. Термины и определения» (Дата введ.: 01.01.1998), база даних (БД) – «набор данных, который достаточен для установленной цели и представлен на машинном носителе в виде, позволяющем осуществлять автоматизированную переработку содержащейся в нем информации»; «реферативная база данных: библиографическая база данных, содержащая библиографические записи, включающие указания о содержании документа (аннотацию, реферат)».

про легальні, ефективні та відносно прості методи. Проте варто зазначити, що і вони не дадуть стабільного результату, якщо залучені цими технологіями відвідувачі не отримують користі від відвідин ресурсу. Наприклад, сайт виявиться незручним у навігації, неадекватним за змістом, з нечіткими, непередбачуваними рубриками, невідповідним за дизайном тощо. Якщо користувача пройматимуть негативні емоції, ймовірність того, що він стане постійним відвідувачем, близька до нуля, тоді як ризик, що він поділиться своїм негативним враженням із друзями, навпаки, дуже високий. Отже цей дистрибутивний чинник дає перший і досить очевидний висновок: ресурс повинен справляти враження щойно оновленого, відповідати основним потребам цільової аудиторії, мати зручний навігатор, дружній дизайн інтерфейсу, налагоджений зворотній зв'язок тощо.

Незважаючи на те, що термін «інтегрування веб-проекту в Інтернет» є досить усталеним і загалом означає комплекс технологічних дій, що здебільшого виконуються веб-майстром, ми розглянемо цю проблему дещо під іншим кутом зору. Ми говоримо про те, що так чи інакше стосується удосконалення доступу до РБД.

Виділимо основні різновиди заходів з удосконалення доступу. За місцем застосування пропонуємо класифікувати їх на два види: зовнішні, або узагальнено – «піар-акції», та внутрішні (що безпосередньо виконуються на сайті та через сайт і є, по суті, його модернізацією); за способом виконання (інтелектуальним інструментарієм) – на текстові (змістові), художні (дизайнерські) та технічні (за допомогою комп'ютерних технологій та програмування), за часовими ознаками – на нагальні, перманентні (регулярно повторювані), перспективні. Для більшої наочності далі розглядатимуться зовнішні та внутрішні заходи з позначенням приналежності їх груп за іншими ознаками.

Передусім звернемо увагу на принцип пропонуваної модернізації, який влучно описано в одній зі статей пропагандиста комп'ютерної просвіти Н. Гнедіної: «Необхідно подолати усталений, але регресивний підхід до інформаційної просвіти. Така просвіта повинна «будуватися не з позицій бібліотекаря, інформаційного працівника, що намагається пояснити школяру <...> як влаштовано бібліотеку, інформаційну службу чи комп'ютер, і посвятити його в тонкощі бібліотечно-бібліографічної, інформаційної, комп'ютерної технології, а з позицій користувача, споживача інформації, виходячи з тих інформаційних завдань, які він пови-

нен розв'язувати...» [7]. Отже, приступаючи до вдосконалення доступу до РБД нашої бібліотеки, ми на перше місце ставимо інтереси користувачів.

Розглянемо перший різновид заходів – зовнішні, або «піар-акції», на прикладі веб-порталу ДНПБУ. Серед них:

- розроблення спеціального банера ДНПБУ ім. В. О. Сухомлинського з позначкою «Наукові реферати» та розміщення його на наукових, науково-популярних тематично споріднених (психолого-педагогічного спрямування) сайтах, шляхом обміну гіперпосиланнями (лінками), на учительських Інтернет-форумах тощо;
- визначення середовищ та видів ЗМІ, у яких вестиметься пропаганда та популяризація реферату як зручного виду інформації, зокрема рефератів із бази даних ДНПБУ;
- створення невеликого тиражу респектабельних повнокольорових та великого тиражу простих, однофарбових візитівок Бібліотеки із переліком послуг, у т. ч. РБД, та розповсюдження їх у місцях, визначених у попередньому пункті;
- популяризація РБД психолого-педагогічного спрямування у галузевих ЗМІ (оголошення у міських виданнях, у профільних теле- та радіопередачах);
- регулярне оновлення зв'язків із сайтами-партнерами;
- регулярний моніторинг сайтів-партнерів та перевірка стану лінків.

Розглянемо цю низку пропозицій детальніше.

Банер повинен містити рекламно оформлений текст «Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського / Наукові реферати» із виділенням ключових слів «педагогічна» та «реферати». Розміщення банера – проста операція, але значних витрат робочого часу потребує пошук в Інтернеті потрібних сайтів-партнерів, формування бази даних необхідних контактів із адміністраторами та власне встановлення домовленостей. Однак такі витрати на один із найбільш ефективних заходів є виправданими. Крім того, основний масив бази складається один раз, а потім тільки доповнюється і коригується. Публікація банера на інших сайтах, як правило, відбувається на умовах обміну банерами, що сприяє встановленню нових гіперзв'язків у віртуальному просторі, наповнює його та поживляє спілкування між учасниками, що підвищує рейтинг веб-видання і є вигідним для обох сторін обміну.

Під «середовищами та видами ЗМІ» розуміється, по-перше, місця зборів цільової аудиторії

Бібліотеки: тимчасові (конференції, семінари, збори з нагоди визначної події тощо) та постійні (галузеві, споріднені заклади й установи як державні, так і приватні), по-друге, формування бази даних цільових ЗМІ та встановлення контактів із редакціями. До таких відносяться ЗМІ не тільки різних видів з науково-популярної тематики, але й загальні, наприклад, «Вечірні Вісті», «Дзеркало тижня». Зрозуміло, що для того, щоб іти до редакції із пропозиціями, потрібно продумати їхню взаємовигідну основу, маркетинговий план (друкувати повідомлення не у кожному, а в спеціальних випусках або у тематичній статті), причому цілком прийнятно використовувати при переговорах аргумент, що наукова інформаційна база не є комерційним проектом, надає безплатні послуги тощо.

Візитівки порталу в одну та чотири фарби слід друкувати невеликим тиражем (з огляду на можливі зміни контактних даних). Не можна економити на цих важливих атрибутах іміджу установи. Перелік послуг на візитівці є її стратегічною складовою як інформаційно-рекламний чинник. Звичайно, глянцевої повнокольорової візитівки роздаватимуться при особливих нагодах, а чорно-білі потрібно розмішувати у достатній кількості на стаціонарних точках у різних установах.

Популяризувати безпосередньо РБД у галузевих ЗМІ психолого-педагогічного спрямування можна через оголошення та виступи у міських виданнях, у профільних теле- та радіопередачах, але не на правах реклами, а за домовленістю, як інформацію про щось цікаве. Це можуть бути виступи з різних інформаційних приводів (День знань, День бібліотек тощо).

Регулярне оновлення контактів потрібне, щоб процес просування РБД Бібліотеки тривав безперервно. Це важливий психологічний момент, адже часто легше встановити нові ділові контакти, ніж відновити старі.

Налагоджені зв'язки необхідно час від часу перевіряти, щоб не було так званих «мертвих посилань», лінків, що не працюють, потрапляння на які викликає негативні емоції у користувача (невдалий пошук, змарнований час). Розрив лінку може статися з різних причин, тут не має закономірностей, тому іноді веб-дизайнери встановлюють біля кожного стратегічного лінку компонент у вигляді кнопки «Поскаржитися на лінк», «натиснувши» яку, користувач може повідомити веб-адміністратора про розрив. На РБД варто було б встановити якщо не такий компонент, то принаймні безоплат-

ну програму «Орфо», через яку читач може повідомити редактора (адміністратора) про знайдену помилку і в коментарі вказати, що саме слід виправити.

Отже, розглянувши розділ про зовнішні заходи (піар-акції), можна зробити висновок, що головна їхня мета – у різні способи знайомити цільову аудиторію з послугою РБД нашої бібліотеки засобами паблік-релейшн. Безсумнівно, такі заходи будуть на користь усьому порталу ДНПБУ загалом. Оскільки впровадження пропонованих заходів вимагатиме певних витрат робочого часу, доцільно створити тимчасову робочу групу для збору даних, пошуку партнерів, ведення переговорів. А згодом можна залишити одного працівника, який би періодично (раз на тиждень або кілька годин на день) підтримував належний стан РБД.

Власне, остання пропозиція (щодо лінків) цілком природно підводить до наступної групи заходів – внутрішніх – і є свідченням того, наскільки вони тісно пов'язані між собою. Отже, якщо першу групу можна охарактеризувати одним словом «піар», то заходи другої групи більше нагадують «модернізацію». Розроблення і впровадження модернізації подання РБД потребуватиме втручання програміста, хоча й не потягне за собою значного вкладення коштів. Пропонується:

- активізація чинника оперативності РБД, прискорення її оновлення за рахунок скорочення розриву між створенням нового масиву рефератів та публікацією його на порталі;
- участь РБД у поштової розсилці новин порталу у вигляді RSS;
- поповнення РБД російською та англійською мовами;
- розміщення короткої презентації (з поясненням суті та переваг такого інформаційного продукту, як реферат) на сторінці «Електронні ресурси»;
- створення модуля бліц-опитування відвідувачів РБД щодо ефективності пошуку, юзабіліті (зручності) сайта тощо;
- створення модуля для пропозицій і коментарів відвідувачів щодо якості рефератів;
- розширення статистичних спостережень за відвідуванням розділу (за кількістю, часом перебування відвідувачів, списком їхніх пошукових слів/запитів, списком переходів з інших веб-сторінок, географії відвідувань тощо), аналіз цих даних та розроблення відповідних заходів;
- започаткування та модерування працівниками

відділу відповідної теми на Форумі порталу Бібліотеки;

- встановлення гіперпосилань з рефератів на контент порталу Бібліотеки та інших сайтів (якщо дозволяє програма).

Якщо йдеться про наукову Інтернет-продукцію, у т. ч. РБД, то для наукового пошуку такий чинник, як оперативність, зауважує Н. Зайченко, набуває особливого значення. Звичайно, накопичення необхідне, але більш стратегічно важливою є оперативність, «бо фахівців частіше цікавлять останні новини в науці та практиці, а не ретроспектива» [9]. До РБД нашої бібліотеки реферати на статті, опубліковані в паперовому журналі, потрапляють до Інтернету протягом 1–2 місяців, і скорочення цього терміну, безсумнівно, є резервом покращення якості РБД та підвищення відповідності запитам цільової аудиторії.

Переклад російською мовою усіх рефератів РБД (на сьогодні БД ДНПБУ перекладається лише частково) становить величезний резерв у питаннях удосконалення доступу російськомовної аудиторії, хоча це й трудомісткий захід. Виконання цього пункту допоможе на порядок збільшити кількість відвідувань. Очевидно, дуже перспективним у цьому сенсі є й переклад англійською.

Публікація реферативної бази даних на порталі ДНПБУ здійснюється на основі програмно-технологічного забезпечення бази даних – програмним пакетом Greenstone, що забезпечує організацію інформації, її публікацію у мережі Інтернет чи на CD-ROM. Крім очевидних переваг тут виникають і певні проблеми, адже від часу написання реферату і до його публікації у РБД проходить досить багато часу. Створені реферати спочатку потрапляють до працівника, який його структурує, потім – до працівника іншого відділу, звідки масив потрапляє на своє місце у порталі Бібліотеки. Це справляє негативний вплив на стратегічні характеристики Інтернет-публікації, якими є оперативність та новизна. Тому перша пропозиція стосується того, щоб віднайти резерви часу в процесі підготовки публікації і зменшити цей розрив за рахунок, наприклад, зменшення у ньому кількості проміжних ланок.

Враховуючи основоположний принцип усієї модернізації – орієнтація на відвідувача – на сторінці «Електронні ресурси» під рядком «Реферативна база» варто дати коротку презентацію того, що знайде читач, натиснувши на цей рядок. Це короткий абзац приблизно такого змісту:

У розділі представлено
бібліографію та стислий зміст

статей вітчизняних наукових журналів
психолого-педагогічного спрямування
за 2006 – 20... рр.

українською, російською, англійською мовами

Пошук можна вести
за назвою журналу або за ключовим словом.

Значно підвищити відвідуваність РБД може розміщення модуля запрошення до неї на сторінках порталу Бібліотеки, які особливо часто відвідуються. Це потрібно у разі, коли користувач потрапляє на портал через пошуковик або за гіперпосиланням з іншого сайта одразу до одного з його підрозділів (наприклад, «Видатні педагоги України» чи «Науково-дослідні роботи»), минаючи Головну сторінку. Оскільки навігатор (зміст) є тільки на Головній сторінці, то дізнатися про потенціал порталу з інших сторінок можна лише відвідавши Головну. Як свідчить статистика, таке рішення приймає відносно невеликий відсоток відвідувачів, тому фахівці рекомендують [13], враховуючи інтереси обох сторін (володарів сайта та користувачів), залишати елементи заголовка сайта на кожній його сторінці, так щоб на кожній сторінці відвідувач бачив знакові орієнтири та міг переміщатися ресурсом в усіх напрямках з кожної сторінки, а також мав уявлення про головні послуги ресурсу. Для порталу загалом це обернеться підвищенням трафіка та рейтингу – головними показниками його успішності.

Бліц-опитування («пул») допомагає створити атмосферу довіри між адміністрацією сайта та аудиторією користувачів, а також надати першим цінні відомості, які не відбиваються у статистиці. Такі властивості воно має тому, що в його основі лежить принцип анкетного інтерв'ю. На сторінці РБД можуть бути лише класичні запитання на зразок:

Ця реферативна база:

- мені дуже стала у пригоді;
- дещо допомогла;
- нічого корисного мені не дала.

Готово

Результати

Шукати реферати на цьому порталі:

- мені порадили друзі;
- «підказав» пошуковик;
- у мене не було наміру (випадково).

Готово

Результати

Опитування можна обмежувати і з такими, котрі викличуть приємні роздуми, посмішку тощо.

Традиційний модуль «Коментар» діє подібно до опитування, але надає користувачеві більше можливостей для самовираження, пропонує ідеї для покращення ресурсу адміністрації, а також збільшує трафік.

Послуги статистичного спостереження безплатно надають сьогодні багато сайтів. Вони зручні та прості в користуванні, допомагають більш гнучко реагувати на «ставлення» до сайта в Інтернеті. Сюди ж можна віднести моніторинг за індексом цитування та інші рейтингові показники. Моніторинг статистики належить до періодичних заходів.

Останні дві пропозиції можна віднести до таких, які варто запровадити принаймні у майбутньому – започаткування та модерування працівниками відділу відповідної теми на Форумі порталу Бібліотеки та встановлення гіперпосилання з рефератів на решту змісту сайта чи інших сайтів – для підвищення інформативності та функціональності РБД, а також як технологічний засіб піднесення рейтингу порталу. Сьогоднішні програми формування РБД (Greenstone, Irbis), на жаль, не дають змоги встановлювати лінки у текстах, які до них вносять. Але прогрес не стоїть на місці, і як тільки така можливість з'явиться, нею слід обов'язково скористатися.

Розглянуті вище внутрішні та зовнішні заходи розкривають потенційні можливості вдосконалення та підвищення ефективності електронної реферативної бази даних, що публікується на порталі Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського. Пропозиції мають досить універсальний характер і можуть послужити для просування та розвитку інших подібних ресурсів. Практично, вони можуть бути застосовані будь-яким бібліотечним ресурсом, що розпочинає свій шлях в Інтернеті.

Розглянемо представлені пропозиції у практичній площині, безпосередньо щодо вдосконалення доступу до ЕРБД нашої бібліотеки. Для їх запровадження рекомендуємо розділити цю роботу на

кілька етапів. Хоча можна передбачити, що вони не матимуть чітко окреслених меж, тому що на якійсь ділянці можна буде просунути далі, а у чомусь відбуватиметься уповільнення, все ж умовний поділ на етапи є необхідністю, щоб зусилля групи були концентрованими і мали ефект синергізму.

Перший етап – підготовчий. Він найбільш рутинний і трудомісткий. Це час для розв'язання адміністративних питань (включення до плану роботи Бібліотеки в рамках науково-дослідної теми як один з її напрямів, доручення певній групі співробітників на чолі з керівником, розроблення плану дій та шляхів впровадження, встановлення термінів звітування, розподіл завдань між членами робочої групи тощо), накопичення та упорядкування інформації стосовно партнерів по мережі сайтів педагогічних бібліотек та інших тематично споріднених сайтів, Інтернет- та традиційних ЗМІ (створення бази даних), розроблення банера, рекламних текстів для візитівок, бліц-опитувань тощо.

На першому етапі можна паралельно вести переговори з фахівцями із технічної модернізації. Наприклад, уже зараз відділ науково-реферативної інформації ДНПБУ переходить з програми Greenstone на єдину програму «Ірбіс», що дає змогу ліквідувати одну проміжну ланку у публікації рефератів, автоматизувати деякі технічні операції референтів, а також підвищити зручність у користуванні базою для читачів. Медіа-відділ Бібліотеки нещодавно встановив на порталі ДНПБУ модуль розсилки новин порталу через RSS, до якої необхідно ввести інформацію про реферативну базу, яку з часом потрібно буде оновлювати. Також Бібліотека уже має досвід друкування візитівок, як простих, в одну фарбу на кольоровому папері, так і повнокольорових. Отже, ці технології вже досить відпрацьовані.

На другому етапі – етапі втілення – розпочинаються переговори з редакціями видань-партнерів, у першу чергу, щодо обміну банерами чи гіпертекстами, й відбувається власне обмін. Веб-дизайнер починає працювати над створенням і введенням на відповідній сторінці порталу модулів для коментарів, бліц-опитувань, оновленням дизайну, встановленням банерів сайтів-партнерів тощо. Реалізується проект з візитівками (розроблення, друк) та промоушн однофарбових візитівок у місцях постійних зборів цільової аудиторії (бібліотеки, навчальні заклади, академії тощо) та кольорових – на представницьких зустрічах і т. п. На другому етапі важливо вести моніторинг, робити аналіз статистики Інтернет-видання та фіксувати результати.

Робочій групі, після створення на перших двох етапах солідного підґрунтя, накопичення досвіду спілкування із редакторами, можна переходити до третього етапу. Він, на нашу думку, повинен знаменуватися піаром у традиційних ЗМІ – теле-, радіо- та друкованих. Сьогодні наша бібліотека вже є відомою у галузевих друкованих ЗМІ, і ці контакти слід використовувати. Але принципово важливо брати участь у загальноукраїнських виданнях та передачах. На цьому етапі також можна розширити присутність в Інтернеті через участь у форумах, розповсюдженні оголошень ЕРБД на різних сайтах, внесення видання до реєстру різних поштових систем.

На четвертому етапі повинен відбутися звіт про роботу групи. Це час для узагальнень, публікації результатів науково-практичної роботи. Після цього робочу групу можна згортати до одного працівника, який відповідатиме за ведення постійної роботи. Мається на увазі, насамперед, підтримка зв'язків, оновлення інформації, розроблення нових ідей, участь у різних заходах, ведення редакційного листування, моніторинг статистики тощо.

На завершення зазначимо, що цим далеко не вичерпується список виокремлених пропозицій. Подальші розробки, а також практика, без сумніву, підкажуть більш досконалі шляхи вирішення порушених вище питань, особливо зважаючи на те, що технічний прогрес не стоїть на місці. Найбільш перспективними напрямами дослідження цієї проблематики будуть теоретичні розробки, такі, як виявлення психолінгвістичних закономірностей Інтернет-користування та вироблення відповідних практичних рекомендацій. З практичного боку – більш повне використання потенціалу корпоративної роботи, впровадження пропозицій, що надходять від користувачів, подальше розширення послуг.

Список використаної літератури

1. Про інформацію: Закон України від 23 черв. 2005 р. № 2707-IV // Законодавчі та нормативні документи України у сфері інформації, видавничої та бібліотечної справи: тем. добірка у 2-х ч. Ч. 1. Правове регулювання у сфері інформації. – Вид. 3-тє, доп. – К.: Кн. Палата України ім. І. Федорова, 2007. – С. 1–17.
2. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 4 лют. 1998 р. № 74–98 ВР // Голос України. – 1998. – 7 квіт. – С. 5–6.
3. *Артемов, Ю.* Сутність і зміст електронних колекцій у системі педагогічної науки і практики / Ю. І. Артемов, О. І. Непляха // Вісн. Кн. палати. – № 10. – С. 30–33.
4. *Бенз, С.* Веб-послуги та електронні зібрання Бруклінської публічної бібліотеки // Бібл. вісн. – 2008. – № 1. – С. 11–13.
5. *Воловенко, Т. І.* Галузева реферативна база даних, аспекти використання / Т. Воловенко // Освітнянські бібліотеки України в реалізації програми рівного доступу до якісної освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару (м. Черкаси, 20–22 жовтня 2008 р.) АПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, Черкас. обл. ін-т післядиплом. освіти пед. працівників. – К. 2008.
6. *Гнедина, Н. І.* Информационная культура учителя // Ориентиры культурной политики: инф. вып. – 1998. – № 4. – С. 94–98.
7. *Гнедина, Н. І.* Формирование информационной культуры личности в библиотеках и образовательных учреждениях : учебно-метод. пособие // Н. І. Гнедина, Н. І. Колкова, І. Л. Скипор, Г. А. Стародубова. – М., 2002. – 288 с.
8. *Дурєєва, Т.* Застосування інформаційних технологій у бібліотечній сфері / Т. Дурєєва // Вісн. Кн. палати. – 2009. – № 1. – С. 23–25.
9. *Зайченко, Н.* Наукова періодика України на сайті НБУВ (реферативні та повнотекстові ресурси) // Сучасний стан та перспективи наукового реферування : матеріали міжнар. семінару-практикуму 29 травня 2009 р., присвяченого 10-річчю видання реферативного журналу «Агропромисловий комплекс України» – К., 2009. – С. 58–63.
10. *Кислюк, Л.* Аналіз структури та ступеня впровадження електронних ресурсів і баз даних бібліотек вищих навчальних закладів України / Л. Кислюк // Вісн. Кн. палати. – 2009. – № 3. – С. 28–31.
11. *Костенко, Л. Й.* Реферативна база даних «Україніка наукова»: стан, перспективи використання / Л. Й. Костенко // Сучасний стан та перспективи наукового реферування: матеріали міжнародного семінару-практикуму, м. Київ, 29 травня 2009 р. / УААН, ДНСГБ. – К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – С. 53–57.
12. Міжнародна наукова конференція «Проблеми гармонізації традиційних і новітніх бібліотечно-інформаційних ресурсів» // Бібл. вісн. – 2008. – № 6. – С. 3–40.
13. *Пономаренко, Л.* Міжнародні реферативні ресурси з психолого-педагогічних видань / Л. О. Пономаренко // Сучасний стан та перспективи наукового реферування: матеріали міжнародного семінару-практикуму, м. Київ, 29 травня 2009 р. / УААН, ДНСГБ. – К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – С. 71–77.
14. *Прайс, Дж.* Текст для Web: доступність и привлекательность : пер. с англ. / Дж. Прайс – М. : Издательский дом «Вильямс», 2003. – 464 с.
15. *Рогова, П.* Перспективні напрями інформатизації бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів України : наук. зб. / П. І. Рогова, Ю. І. Артемов // АПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – К.: Вирій, 2006. – С. 390–394.